

ДЕРЖАВНА ПОДАТКОВА СЛУЖБА УКРАЇНИ (ДПС)

Львівська пл., 8, м. Київ, 04053, тел.: (044) 272-62-55
E-mail: post@tax.gov.ua, сайт: www.tax.gov.ua, код згідно з ЄДРПОУ 43005393

від 28.01.2026 р. № 93/2/99-00-24-03-01-02 На № 20д9/7-2026/5124 від 09.01.2026 р.

Комітет Верховної Ради України
з питань фінансів, податкової
та митної політики

Державна податкова служба України відповідно до звернення Комітету Верховної Ради України з питань фінансів, податкової та митної політики від 09.01.2026 № 20д9/7-2026/5124 (вх. ДПС № 18/2 від 12.01.2026) (далі – звернення від 09.01.2026) про розгляд та надання позиції з актуальних питань платників податків щодо застосування окремих норм податкового законодавства України повідомляє у межах компетенції таке.

Щодо реалізації фізичною особою – підприємцем права на допомогу по вагітності та пологах у період отримання державної допомоги при народженні дитини

Питання 1: яким чином жінка, фізична особа – підприємець, яка перебуває у відпустці по догляду за дитиною та отримує державну допомогу при народженні дитини, з якої відповідно до законодавства сплачується єдиний внесок на загальнообов'язкове державне соціальне страхування (далі – єдиний внесок), може реалізувати право на отримання допомоги по вагітності та пологах у разі настання наступної вагітності (народження другої дитини)?

Питання 2: чи можливе законодавче запровадження механізму добровільної сплати єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування для фізичних осіб – підприємців, які отримують державну допомогу при народженні дитини?

Відповідно до пункту 1 Положення про Державну податкову службу України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 06 березня

Документ СЕД ДПС від 28.01.2026 № 93/2/99-00-24-03-01-02
Підписувач: Лисенко Сергій Миколайович
Сертифікат: 3FAA9288358EC00304000000B8213B00C936E100
Дієний з: 28.02.2025 по 27.02.2027

К
Державна податкова служба України
93/2/99-00-24-03-01-02 від 28.01.2026

2019 року № 227 (далі – Положення про ДПС), Державна податкова служба України є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України через Міністра фінансів і який реалізує державну податкову політику, державну політику з адміністрування єдиного внеску.

Водночас відповідно до пункту 1 Положення про Міністерство соціальної політики, сім'ї та єдності України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 21 липня 2025 року № 904 (далі – Положення про Мінсоцполітики), Міністерство соціальної політики, сім'ї та єдності України (Мінсоцполітики) є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України і який забезпечує формування та реалізацію державної політики, зокрема, у сфері соціальної політики, загальнообов'язкового державного соціального та пенсійного страхування, соціального захисту населення, з питань сім'ї та дітей.

Відповідно до покладених завдань Мінсоцполітики, зокрема, розробляє та вносить в установленому порядку пропозиції стосовно удосконалення державної політики щодо демографічного розвитку, в тому числі підвищення рівня народжуваності та розвитку сім'ї; поліпшення здоров'я населення; розробляє та вносить в установленому порядку пропозиції щодо надання державної соціальної допомоги сім'ям з дітьми (підпункти 12 та 16 пункту 4 Положення про Мінсоцполітики).

Разом із цим відповідно до частини першої статті 4 Закону України від 23 вересня 1999 року № 1105-XIV «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування» (далі – Закон № 1105) уповноваженим органом управління в системі загальнообов'язкового державного соціального страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та від нещасного випадку (далі – уповноважений орган) є Пенсійний фонд України.

У частині повноважень зазначене також кореспондується із статтею 5 Закону України від 21 листопада 1992 року № 2811-XII «Про державну допомогу сім'ям з дітьми» (далі – Закон № 2811), відповідно до якої допомога, зокрема, у зв'язку з вагітністю та пологами (крім допомоги у зв'язку з вагітністю та пологами жінкам, зазначеним у частині другій статті 4 Закону № 2811) призначається і виплачується центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику з питань пенсійного забезпечення та ведення обліку осіб, які підлягають загальнообов'язковому державному соціальному страхуванню (Пенсійний фонд України).

Отже, зазначені питання не належать до компетенції ДПС. Відповідно до чинного законодавства вони належать до компетенції Мінсоцполітики та Пенсійного фонду України.

Щодо сплати єдиного внеску фізичною особою – підприємцем у період лікарняного по вагітності та пологах

Питання: чи зобов'язана фізична особа – підприємець, яка оформила лікарняний по вагітності та пологах (30.09.2025 – 02.02.2026), сплачувати єдиний внесок за себе за період із жовтня 2025 року по лютий 2026 року?

Зазначене питання не містить інформації, яка є ключовою для визначення наявності / відсутності обов'язку сплачувати за себе єдиний внесок у зазначений період – наявність / відсутність у такої фізичної особи – підприємця трудових відносин.

Якщо у такої фізичної особи – підприємця відсутні трудові відносини, то вона сплачує єдиний внесок на загальних підставах, відповідно до бази нарахування єдиного внеску для такої категорії платників, встановленої Законом України від 08 липня 2010 року № 2464-VI «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування». Детальне роз'яснення щодо бази нарахування єдиного внеску при отриманні фізичними особами – підприємцями допомоги по вагітності та пологах розміщено на Загальнодоступному інформаційно-довідковому ресурсі за посиланням: <https://zir.tax.gov.ua/main/bz/view/?src=ques&id=41073>.

Якщо у такої фізичної особи – підприємця наявні трудові відносини, то вона звільняється від сплати за себе єдиного внеску за вказаний період (за умови сплати роботодавцем єдиного внеску у розмірі не менше мінімального страхового внеску) з огляду на таке.

Відповідно до статті 2 Закону України від 15 листопада 1996 року № 504/96-ВР «Про відпустки» (зі змінами) (далі – Закон № 504) право на відпустки мають громадяни України, які перебувають у трудових відносинах із підприємствами, установами, організаціями незалежно від форми власності, виду діяльності та галузевої належності, а також працюють за трудовими договорами у фізичної особи.

У переліку видів відпусток, визначеному згідно зі статтею 4 Закону № 504, передбачені соціальні відпустки, до яких належить, зокрема, відпустка у зв'язку з вагітністю та пологами.

Строк та порядок надання оплачуваної відпустки у зв'язку з вагітністю та пологами визначені відповідно до статті 17 Закону № 504.

Працівникам, які мають право на соціальні відпустки, передбачені статтями 17 та 18 Закону № 504, виплачується державна допомога на умовах, передбачених згідно із Законом України від 21 листопада 1992 року № 2811-XII «Про державну допомогу сім'ям з дітьми» (зі змінами), та іншими нормативно-правовими актами України (частина третя статті 21 Закону № 504).

Водночас відповідно до пункту 10 статті 11 Закону України від 09 липня 2003 року № 1058-IV «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» загальнообов'язковому державному пенсійному страхуванню підлягають, зокрема, особи, які перебувають у відпустці у зв'язку з вагітністю та пологами і отримують допомогу у зв'язку з вагітністю та пологами.

Згідно зі статтею 9 Основ законодавства України про загальнообов'язкове державне соціальне страхування страховий стаж – це період (строк), протягом якого особа підлягає загальнообов'язковому державному соціальному страхуванню та сплачуються внески (нею, роботодавцем) на страхування, якщо інше не передбачено законодавством. Особливості обчислення страхового стажу за видами загальнообов'язкового державного соціального страхування визначаються законом.

Разом із цим відповідно до пункту 1 частини другої статті 8 Закону № 1105 роботодавець як страхувальник зобов'язаний здійснювати застрахованим особам у разі настання страхового випадку відповідний вид страхових виплат та надання соціальних послуг згідно із Законом № 1105.

Страховий випадок (за соціальним страхуванням у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності) – обставина, внаслідок якої застрахована особа або члени її сім'ї можуть тимчасово втратити засоби до існування та потребувати страхових виплат згідно із Законом № 1105 (пункт 10 частини першої статті 1 Закону № 1105).

Відповідно до статті 13 Закону № 1105 до числа страхових виплат за страхуванням у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності належить допомога по вагітності та пологах.

Отже, можна дійти висновку, що відпустка у зв'язку з вагітністю та пологами є частиною трудових відносин між роботодавцем та працюючої у нього жінки, яка має право на відповідну відпустку. Також роботодавець як страхувальник зобов'язаний здійснювати застрахованим особам у разі настання страхового випадку відповідний вид страхових виплат та надання соціальних послуг. При цьому особи, які перебувають у відпустці у зв'язку з вагітністю та пологами і отримують допомогу у зв'язку з вагітністю та пологами, підлягають загальнообов'язковому державному пенсійному страхуванню.

Вказані норми законів кореспондуються із Законом України від 08 липня 2010 року № 2464-VI «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування» (далі – Закон № 2464).

Згідно з преамбулою Закону № 2464 він визначає правові та організаційні засади забезпечення збору та обліку єдиного внеску, умови та порядок його нарахування і сплати, а також повноваження органу, що здійснює його збір та ведення обліку.

Єдиний внесок – консолідований страховий внесок, збір якого здійснюється до системи загальнообов'язкового державного соціального страхування в обов'язковому порядку та на регулярній основі з метою забезпечення захисту у випадках, передбачених законодавством, прав застрахованих осіб на отримання страхових виплат (послуг) за діючими видами загальнообов'язкового державного соціального страхування (пункт 2 частини першої статті 1 Закону № 2464).

Платниками єдиного внеску є роботодавці, зокрема:

підприємства, установи та організації, інші юридичні особи, утворені відповідно до законодавства України, незалежно від форми власності, виду діяльності та господарювання, які використовують працю фізичних осіб на умовах трудового договору (контракту) або на інших умовах, передбачених законодавством, чи за цивільно-правовими договорами (крім цивільно-правового договору, укладеного з фізичною особою – підприємцем, якщо виконувані роботи (надавані послуги) відповідають видам діяльності відповідно до відомостей з Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань), у тому числі філії, представництва, відділення та інші відокремлені підрозділи зазначених підприємств, установ і організацій, інших юридичних осіб, які мають окремий баланс і самостійно ведуть розрахунки із застрахованими особами (абзац другого пункту 1 частини першої статті 4 Закону № 2464);

фізичні особи – підприємці, зокрема ті, які використовують працю інших осіб на умовах трудового договору (контракту) або на інших умовах, передбачених законодавством про працю, чи за цивільно-правовим договором (крім цивільно-правового договору, укладеного з фізичною особою – підприємцем, якщо виконувані роботи (надавані послуги) відповідають видам діяльності відповідно до відомостей з Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань) (абзац третій пункту 1 частини першої статті 4 Закону № 2464);

підприємства, установи, організації, фізичні особи, які використовують найману працю, військові частини та органи, які виплачують, зокрема, допомогу у зв'язку з вагітністю та пологами (абзац сьомий пункту 1 частини першої статті 4 Закону № 2464).

Відповідно до абзацу другого пункту 1 частини першої статті 7 Закону № 2464 для платників, зазначених в абзаці сьомому пункту 1 частини першої статті 4 Закону № 2464, єдиний внесок нараховується, зокрема, на суму допомоги у зв'язку з вагітністю та пологами.

Платниками єдиного внеску визначені фізичні особи – підприємці, у тому числі ті, які обрали спрощену систему оподаткування (крім електронних резидентів (е-резидентів) (пункт 4 частини першої статті 4 Закону № 2464).

Для платників, зазначених у пункті 4 частини першої статті 4 Закону № 2464, базу нарахування єдиного внеску визначено відповідно до пунктів 2 та 3 частини першої статті 7 Закону № 2464 (залежно від обраної системи оподаткування).

При цьому особи, зазначені, зокрема, у пункті 4 частини першої статті 4 Закону № 2464, звільняються від сплати за себе єдиного внеску за місяці звітного періоду, за які роботодавцем, зокрема резидентом Дія Сіті, сплачено страховий внесок за таких осіб у розмірі не менше мінімального страхового

внеску. Такі особи можуть бути платниками єдиного внеску за умови самостійного визначення ними бази нарахування за місяці звітного періоду, за які роботодавцем, зокрема резидентом Дія Сіті, сплачено страховий внесок за таких осіб у розмірі менше мінімального страхового внеску. Самостійно визначена такими особами база нарахування не може перевищувати максимальну величину бази нарахування єдиного внеску, встановлену Законом № 2464. При цьому сума єдиного внеску не може бути меншою за розмір мінімального страхового внеску (частина шоста статті 4 Закону № 2464).

Враховуючи викладене, за місяці звітного періоду, за які роботодавцем сплачено єдиний внесок, зокрема нарахований на суму допомоги у зв'язку з вагітністю та пологами при оформленні відпустки у зв'язку з вагітністю та пологами, у розмірі не менше мінімального страхового внеску, фізична особа – підприємець звільняється від сплати за себе єдиного внеску. Водночас якщо за окремі періоди, на які припадає відпустка у зв'язку з вагітністю та пологами, роботодавцем сплачено єдиний внесок у розмірі менше мінімального страхового внеску, то за такі періоди фізична особа – підприємець здійснює сплату єдиного внеску самостійно на загальних підставах.

Ситуація: громадянин Литовської Республіки одночасно є фізичною особою, зареєстрованою як суб'єкт підприємницької діяльності (ФОП).

Питання: яким чином оподатковуються доходи такої фізичної особи в Україні у наведених нижче випадках:

грошові кошти або фінансові активи, отримані в дарунок від матері – громадянки та податкового резидента Литовської Республіки;

грошові кошти або активи, отримані у спадщину від матері – громадянки та податкового резидента Литовської Республіки;

дохід від продажу нерухомого майна, розташованого на території Литовської Республіки (перший продаж протягом календарного року; майно отримане у спадщину);

дохід від продажу нерухомого майна, розташованого на території Литовської Республіки (перший продаж; майно перебувало у власності менше трьох років).

Уточнення 1: Яку ставку податку на доходи фізичних осіб (а також військового збору за наявності обов'язку слід застосовувати у кожному з наведених випадків?

Уточнення 2: які саме норми Податкового кодексу України (далі – Кодекс) підлягають застосуванню: загальні – щодо оподаткування іноземних доходів (зокрема, пункт 170.11 ПКУ) чи спеціальні, а саме стаття 174 ПКУ (оподаткування спадщини та дарунків) та стаття 172 ПКУ (оподаткування операцій з продажу об'єктів нерухомого майна)?

Відповідь:

порядок оподаткування доходів фізичних осіб регламентується розділом IV Кодексу, відповідно до пункту 162.1 статті 162 якого платниками податку на доходи фізичних осіб (далі – податок) є, зокрема:

фізична особа – резидент, яка отримує доходи які з джерела їх походження в Україні, так і іноземні доходи;

фізична особа – нерезидент, яка отримує доходи з джерела їх походження в Україні.

Поняття «резидент» та умови набуття платником податку статусу податкового резидента України визначено підпунктом 14.1.213 пункту 14.1 статті 14 Кодексу, відповідно до якого:

фізична особа – резидент – фізична особа, яка має місце проживання в Україні.

У разі, якщо фізична особа має місце проживання також в іноземній державі, вона вважається резидентом, якщо така особа має місце постійного проживання в Україні; якщо особа має місце постійного проживання також в іноземній державі, вона вважається резидентом, якщо має більш тісні особисті чи економічні зв'язки (центр життєвих інтересів) в Україні. У разі, якщо державу, в якій фізична особа має центр життєвих інтересів, не можна визначити або якщо фізична особа не має місця постійного проживання у жодній із держав, вона вважається резидентом, якщо перебуває в Україні не менше 183 днів (включно з днем приїзду та від'їзду) протягом періоду або періодів податкового року.

Достатньою (але не виключною) умовою визначення місця знаходження центру життєвих інтересів фізичної особи є місце постійного проживання членів її сім'ї або її реєстрації як суб'єкта підприємницької діяльності.

Отже, реєстрація особи суб'єктом підприємницької діяльності є достатньою умовою для визначення такої особи резидентом України.

Дохід із джерел за межами України – це будь-який дохід, отриманий резидентами, у тому числі від будь-яких видів діяльності за межами митної території України, у тому числі проценти, дивіденди, роялті та будь-які інші види пасивних доходів, спадщина, подарунки, виграші, призи, доходи від виконання робіт (надання послуг) за цивільно-правовими та трудовими договорами, від надання резидентам в оренду (користування) майна, розташованого за межами України, у тому числі рухомий склад транспорту, приписаного до розташованих за межами України портів, доходи від продажу майна, розташованого за межами України, дохід від відчуження інвестиційних активів, у тому числі корпоративних прав, цінних паперів тощо; інші доходи від будь-яких видів діяльності за межами митної території України або територій, непідконтрольних контролюючим органам (підпункт 14.1.55 пункту 14.1 статті 14 Кодексу).

Отже, доходи, отримані з джерел за межами України, зокрема грошові кошти або фінансові активи, отримані в дарунок від матері; грошові кошти або активи, отримані у спадщину від матері; від продажу нерухомого майна, розташованого за межами території України – є для цілей оподаткування іноземним доходом.

Відповідно до підпункту 170.11.1 пункту 170.11 статті 170 Кодексу у разі якщо джерело виплат будь-яких оподатковуваних доходів є іноземним, сума такого доходу включається до загального річного оподаткованого доходу платника податку – отримувача, який зобов'язаний подати річну податкову декларацію, та оподатковується податком на доходи фізичних осіб за ставкою, визначеною пунктом 167.1 статті 167 Кодексу (18 відсотків), крім окремих видів доходів, встановлених підпунктами 170.11.1 пункту 170.11 статті 170 Кодексу.

Крім того, згідно з підпунктами 1, 1.2 пункту 16¹ підрозділу 10 розділу XX Кодексу для платників, зазначених у підпунктах 1, 1.1 цього пункту (тобто платників податку – фізичних осіб), об'єктом оподаткування військовим збором є доходи, передбачені статтею 163 Кодексу, зокрема загальний місячний (річний) оподатковуваний дохід.

Відповідно до підпунктів 1, 1.3 пункту 16¹ підрозділу 10 розділу XX Кодексу ставка збору становить 5 відсотків від об'єкта оподаткування, визначеного підпунктом 1.2 пункту 16¹ підрозділу 10 розділу XX Кодексу.

Ситуація: підприємство здійснює підготовку до подання стандартного аудиторського файлу SAF-T та проводить його формування і подання у текстовому середовищі електронного кабінету платників податків.

Питання 1: чи передбачається можливість видалення або очищення з електронного кабінету платника податків файлів SAF-T, які були подані виключно у межах тестування (у текстовому середовищі) та за якими отримано квитанцію № 2 з помилками?

Питання 2: чи підлягають повторні подання виправлених файлів SAF-T за звітні періоди, за якими раніше було отримано квитанцію № 2 з помилками, обов'язковому додатковому маркуванню?

Відповідь:

Інформаційно-комунікаційну систему електронного аудиту «Е-аудит» (далі – ІКС «Е-аудит»), яка забезпечує обробку SAF-T файлів, введено у промислову експлуатацію 31.12.2025.

Відповідно до пункту 85.2 статті 85 Кодексу великі платники податків зобов'язані подавати SAF-T файли на запит контролюючого органу протягом двох робочих днів із моменту отримання запиту під час перевірки.

Наразі платникам податків надано можливість через Електронний кабінет подавати тестові SAF-T файли без запиту. Результатом перевірки тестового

SAF-T файла буде повідомлення про неприйняття файла у зв'язку з відсутністю відповідного запиту та перелік помилок у разі їх наявності.

Щодо кожного поданого платниками податків SAF-T файла доступні результати його обробки. Видалення зазначеної інформації з Електронного кабінету не передбачено.

Повторно подані SAF-T файли за звітні періоди, за якими раніше вже було отримано квитанцію № 2 з помилками, не підлягають додатковому маркуванню. Вимоги до формування назви SAF-T файла наведено в Детальному технічному описі елементів SAF-T UA v2.0, розробленому відповідно до Порядку надання документів великого платника податків в електронній формі, затвердженого наказом Міністерства фінансів України від 07.11.2011 № 1393 (зі змінами).

Ситуація: щодо застосування критерію дотримання середньої заробітної плати у розмірі не менше 1,5 мінімальної заробітної плати протягом трьох місяців поспіль як умови для провадження діяльності з реалізації підакцизних товарів та збереження чинності відповідної ліцензії.

Питання 1: чи вважатиметься порушенням зазначеного тримісячного критерію та чи створює ризик анулювання ліцензії у разі проведення фактичної перевірки, починаючи з січня 2026 року, будь-який із наведених нижче варіантів рівня середньої заробітної плати за жовтень – грудень 2025 року:

жовтень – 10 000 грн, листопад – 10 000 грн, грудень – 16 000 грн;

жовтень – 16 000 грн, листопад – 10 000 грн, грудень – 10 000 грн;

жовтень – 10 000 грн, листопад – 16 000 грн, грудень – 10 000 грн.

Уточнення: чи вважається хоча б один із зазначених варіантів недотриманням вимоги щодо рівня середньої заробітної плати у розмірі не менше 1,5 мінімальної заробітної плати протягом трьох місяців поспіль, що може бути підставою для анулювання ліцензії на право реалізації підакцизних товарів?

Відповідно до частини тринадцятої статті 42 Закону України від 18 червня 2024 року № 3817-IX «Про державне регулювання виробництва і обігу спирту етилового, спиртових дистилятів, біоетанолу, алкогольних напоїв, тютюнових виробів, тютюнової сировини, рідин, що використовуються в електронних сигаретах, та пального» (зі змінами) (далі – Закон № 3817) розмір середньої щомісячної заробітної плати, нарахованої суб'єктом господарювання, який отримав ліцензію на право роздрібної торгівлі алкогольними напоями або на право роздрібної торгівлі сидром та перрі (без додавання спирту), або на право роздрібної торгівлі тютюновими виробами, або на право роздрібної торгівлі рідинами, що використовуються в електронних сигаретах, або на право роздрібної торгівлі паливом, має становити не менше 2 розмірів мінімальної заробітної плати, встановленої законом на 01 січня звітного (податкового) року.

Розмір середньої щомісячної заробітної плати, нарахованої суб'єктом господарювання, який отримав ліцензію на право роздрібної торгівлі алкогольними напоями або на право роздрібної торгівлі сидром та перрі (без додавання спирту), або на право роздрібної торгівлі тютюновими виробами, або на право роздрібної торгівлі рідинами, що використовуються в електронних сигаретах, або на право роздрібної торгівлі пальним (далі – підакцизні товари) та всі місця роздрібної торгівлі (місця роздрібної торгівлі пальним) якого розташовані за межами населених пунктів – адміністративних центрів областей і міст Києва та Севастополя на відстані від 50 кілометрів та які мають торговельні зали площею до 500 метрів квадратних, має становити не менше 1,5 розміру мінімальної заробітної плати, встановленої законом на 01 січня звітного (податкового) року.

Розрахунок розміру середньої щомісячної заробітної плати, нарахованої суб'єктом господарювання, здійснюється відповідно до даних податкового розрахунку сум доходу, нарахованого (сплаченого) на користь платників податків – фізичних осіб, і сум утриманого з них податку, а також сум нарахованого єдиного внеску, шляхом ділення сумарно нарахованої заробітної плати, оплати перших п'яти днів тимчасової непрацездатності, що здійснюється за рахунок коштів платника податків, та допомоги по тимчасовій непрацездатності, яка виплачується за рахунок коштів Пенсійного фонду України, на кількість застрахованих осіб у звітному періоді, яким нараховано заробітну плату (крім осіб, яким у звітному періоді нараховано грошове забезпечення).

У цьому випадку описано ситуацію щодо дотримання суб'єктом господарювання, який отримав ліцензію на право роздрібної торгівлі підакцизними товарами, критерію розміру середньої щомісячної заробітної плати, яка має становити не менше 1,5 розміру мінімальної заробітної плати, встановленої законом на 01 січня звітного (податкового) року, – підпадає під дію вимог частини тринадцятої статті 42 Закону Закон № 3817, яка передбачає одночасне обов'язкове дотримання вимог, що всі місця роздрібної торгівлі суб'єкта господарювання розташовані за межами населених пунктів – адміністративних центрів областей і міст Києва та Севастополя на відстані від 50 кілометрів та мають торговельні зали площею до 500 метрів квадратних.

Лише в цьому випадку розмір середньої щомісячної заробітної плати, нарахованої суб'єктом господарювання, який отримав ліцензію на право роздрібної торгівлі підакцизними товарами, має становити не менше 1,5 розміру мінімальної заробітної плати, встановленої законом на 01 січня звітного (податкового) року.

Відповідно до статті 8 Закону України від 19 листопада 2024 року № 4059-IX «Про Державний бюджет України на 2025 рік» (зі змінами) (далі –

Закон № 4059) з 01 січня 2025 року мінімальна заробітна плата становить 8 000 гривень.

У 2025 році 1,5 розміру мінімальної заробітної плати, встановленої Законом № 4059 на 01 січня звітного (податкового) року, становила 12 000 грн ($1,5 \times 8\,000$ гривень).

Відповідно до пункту 49 частини другої статті 46 Закону № 3817 підставою для прийняття органом ліцензування рішення про припинення дії ліцензії на право провадження відповідного виду господарської діяльності є факт невідповідності розміру середньої щомісячної заробітної плати, нарахованої суб'єктом господарювання, розміру, визначеному частиною тринадцятою статті 42 Закону № 3817, протягом трьох повних календарних місяців поспіль у період дії ліцензії, встановлений контролюючим органом під час проведення перевірки з питань дотримання вимог Закону № 3817 та зафіксований в акті такої перевірки.

Отже, суб'єкт господарювання, який отримав ліцензію на право роздрібної торгівлі підакцизними товарами, зобов'язаний у період дії ліцензії починаючи з 01 жовтня 2025 року (а у випадку отримання ліцензії після 01 жовтня 2025 року – з дня її отримання) забезпечити дотримання розмірів середньої щомісячної заробітної плати, визначеної частиною тринадцятою статті 42 Закону № 3817. У разі, якщо суб'єктом господарювання не буде дотримано визначених розмірів середньої щомісячної заробітної плати в цілому стосовно всіх працівників суб'єкта господарювання протягом трьох повних календарних місяців поспіль у період дії ліцензії, то таке порушення є підставою для прийняття податковим органом рішення про припинення дії ліцензії такого суб'єкта господарювання на право здійснення роздрібної торгівлі підакцизними товарами.

Питання 2: у разі якщо середня заробітна плата за жовтень, листопад та грудень 2025 року становила по 10 000 грн (тобто критерій не було дотримано протягом трьох місяців поспіль), але фактична перевірка у січні 2026 року не проводилася, чи має контролюючий орган право під час проведення фактичної перевірки, наприклад, у червні 2026 року анулювати ліцензію із січня 2026 року заднім числом.

Питання 3: чи вважатиметься період із січня 2026 року до дати проведення фактичної перевірки у такому випадку періодом здійснення реалізації підакцизних товарів без чинної ліцензії?

Припинення дії ліцензії – позбавлення суб'єкта господарювання права на провадження відповідного виду (видів) господарської діяльності, на який (які) йому надано ліцензію, у порядку, визначеному Законом № 3817 (пункт 74 частини першої статті 1 Закону № 3817), здійснюється у порядку, визначеному розділом VII Закону № 3817.

У разі припинення дії ліцензії за результатами перевірки податкового органу рішення про припинення дії ліцензії на право провадження відповідного виду господарської діяльності приймається не раніше одинадцятого робочого дня за днем направлення суб'єкту господарювання акта такої перевірки (пункт 2 частини четвертої статті 46 Закону № 3817).

Рішення про припинення дії ліцензії на право провадження відповідного виду господарської діяльності набирає чинності на другий робочий день за днем направлення відповідного рішення платнику податків (частина п'ята статті 46 Закону № 3817).

При цьому відповідно до частини шостої статті 46 Закону № 3817 орган ліцензування не пізніше наступного робочого дня за днем прийняття рішення про припинення дії ліцензії на право провадження відповідного виду господарської діяльності:

1) вносить відомості про припинення дії ліцензії на право провадження відповідного виду господарської діяльності до Єдиного реєстру ліцензіатів та місць обігу пального або Єдиного реєстру ліцензіатів з виробництва та обігу спирту етилового, спиртових дистилятів, алкогольних напоїв, тютюнових виробів, тютюнової сировини та рідин, що використовуються в електронних сигаретах;

2) оприлюднює рішення про припинення дії ліцензії на право провадження відповідного виду господарської діяльності на своєму офіційному вебпорталі / субсайтах вебпорталу центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну податкову політику;

3) направляє суб'єкту господарювання рішення про припинення дії ліцензії на право провадження відповідного виду господарської діяльності в електронній формі у порядку, встановленому статтею 42 Податкового кодексу України.

Датою припинення дії ліцензії є день набрання чинності рішенням про припинення дії ліцензії на право провадження відповідного виду господарської діяльності (частина десята статті 46 Закону № 3817).

Враховуючи викладене, у випадку проведення фактичної перевірки у червні 2026 року, у разі встановлення факту недотриманням суб'єктом господарювання визначених розмірів середньої щомісячної заробітної плати в цілому стосовно всіх працівників суб'єкта господарювання протягом трьох повних календарних місяців поспіль у період дії ліцензії за жовтень – грудень 2025 року рішення про припинення дії ліцензії відповідно до статті 46 Закону № 3817 не може бути прийнято раніше одинадцятого робочого дня за днем направлення суб'єкту господарювання акта такої перевірки (пункт 2 частини четвертої статті 46 Закону № 3817).

При цьому період із січня 2026 року до дати припинення дії ліцензії (день набрання чинності рішенням про припинення дії ліцензії на право провадження

відповідного виду господарської діяльності) не вважатиметься періодом здійснення реалізації підакцизних товарів суб'єктом господарювання без чинної ліцензії.

Заступник Голови

A handwritten signature in black ink, consisting of a large, stylized 'S' followed by several vertical strokes and a final horizontal stroke.

Сергій ЛИСЕЮК